Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

23. studenoga 2021.*

„Žalba – Zajednička vanjska i sigurnosna politika – Borba protiv terorizma – Mjere ograničavanja donesene protiv određenih osoba, skupina i subjekata – Zamrzavanje financijskih sredstava – Zajedničko stajalište 2001/931/ZVSP – Uredba (EZ) br. 2580/2001 – Zadržavanje organizacije na popisu osoba, skupina i subjekata koji su uključeni u počinjenje terorističkih djela – Individualna obrazloženja koja su organizaciji dostavljena u dokumentu različitom od akta koji sadržava općenito obrazloženje – Ovjeravanje individualnih obrazloženja – Članak 297. stavak 2. UFEU-a”

U predmetu C-833/19 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 14. studenoga 2019.,

Vijeće Europske unije, koje zastupaju B. Driessen i S. Van Overmeire, u svojstvu agenata,

žalitelj,

a druga stranka postupka je:

Hamas, sa sjedištem u Dohi (Katar), koji zastupa L. Glock, *avocate*,

tužitelj u prvostupanjskom postupku,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Prechal, E. Regan, S. Rodin i I. Jarukaitis, predsjednici vijeća, T. von Danwitz (izvjestitelj), M. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra i L. S. Rossi, suci,

nezavisni odvjetnik: A. Rantos,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 3. lipnja 2021.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: francuski

Presudu

1 Vijeće Europske unije svojom žalbom traži ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 4. rujna 2019., Hamas/Vijeće (T-308/18, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2019:557), kojom je Opći sud poništio:

– Odluku Vijeća (ZVSP) 2018/475 od 21. ožujka 2018. o ažuriranju popisa osoba, skupina i subjekata na koje se primjenjuju članci 2., 3. i 4. Zajedničkog stajališta 2001/931/ZVSP o primjeni posebnih mjera u borbi protiv terorizma i o stavljanju izvan snage Odluke (ZVSP) 2017/1426 (SL 2018., L 79, str. 26.);

– Provedbenu uredbu Vijeća (EU) 2018/468 od 21. ožujka 2018. o provedbi članka 2. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 2580/2001 o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma te o stavljanju izvan snage Provedbene uredbe (EU) 2017/1420 (SL 2018., L 79, str. 7.);

– Odluku Vijeća (ZVSP) 2018/1084 od 30. srpnja 2018. o ažuriranju popisa osoba, skupina i subjekata na koje se primjenjuju članci 2., 3. i 4. Zajedničkog stajališta 2001/931/ZVSP o primjeni posebnih mjera u borbi protiv terorizma i o stavljanju izvan snage Odluke (ZVSP) 2018/475 (SL 2018., L 194, str. 144.), i

– Provedbenu uredbu Vijeća (EU) 2018/1071 od 30. srpnja 2018. o provedbi članka 2. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 2580/2001 o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma te o stavljanju izvan snage Provedbene uredbe (EU) 2018/468 (SL 2018., L 194, str. 23.);

(u daljnjem tekstu: sporni akti), u dijelu u kojem se odnose na Hamas, uključujući Hamas-Izz al-Din al-Qassem.

Pravni okvir

Rezolucija 1373 (2001) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda

2 Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda donijelo je 28. rujna 2001. Rezoluciju 1373 (2001) koja sadržava strategije za borbu protiv terorizma svim sredstvima, a posebno protiv njegova financiranja. Točkom 1. podtočkom (c) te rezolucije određeno je, među ostalim, da sve države moraju bez odgađanja zamrznuti financijska sredstva i ostalu financijsku imovinu ili gospodarske izvore osoba koje počine ili pokušaju počiniti teroristička djela ili koje sudjeluju u terorističkim djelima ili pomažu u njihovu izvršenju, subjekata u vlasništvu tih osoba ili pod njihovom kontrolom te osoba i subjekata koji djeluju u ime ili prema uputama tih osoba i subjekata.

3 Navedenom rezolucijom nije predviđen popis osoba u odnosu na koje treba primijeniti te mjere ograničavanja.

Pravo Unije

Zajedničko stajalište 2001/931/ZVSP

4 Vijeće je radi provedbe Rezolucije 1373 (2001) 27. prosinca 2001. usvojilo Zajedničko stajalište 2001/931/ZVSP o primjeni posebnih mjera u borbi protiv terorizma (SL 2001., L 344, str. 93.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 1., str. 11.).

5 Člankom 1. tog zajedničkog stajališta, u njegovim stavcima 1., 4. i 6., predviđeno je:

„1. Ovo zajedničko stajalište primjenjuje se sukladno odredbama sljedećih članaka na osobe, skupine i subjekte navedene u Prilogu, a koje su uključene u teroristička djela.

[…]

4. Popis u Prilogu sastavlja se na temelju točnih podataka ili materijala iz odgovarajuće dokumentacije koja ukazuje na to da je odluku u vezi s tim osobama, skupinama i subjektima donijelo nadležno tijelo, bez obzira je li ta odluka donesena u vezi s pokretanjem istrage ili kaznenog progona za terorističko djelo, za pokušaj počinjenja, sudjelovanje, ili pomaganje pri počinjenju takvog djela, na temelju ozbiljnih i vjerodostojnih dokaza ili indicija, ili na temelju osuda za takva djela. Popisu se mogu dodati osobe, skupine i subjekti za koje je Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda identificiralo da su povezani s terorizmom i protiv kojih je odredilo sankcije.

U smislu ovog stavka, ‚nadležno tijelo' jest pravosudno tijelo ili, tamo gdje pravosudna tijela nisu nadležna za područje u smislu ovoga članka, ekvivalentno tijelo nadležno za ovo područje.

[…]

6. Imena osoba i subjekata navedenih na popisu redovito se revidiraju, a najmanje jednom u šest mjeseci, kako bi se osiguralo postojanje razloga zadržavanja imena na popisu."

6 Ime „Hamas-Izz al-Din al-Qassem (teroristično krilo Hamasa)" nalazilo se na „[p]rv[om] popis[u] osoba, skupina i subjekata prema članku 1." priloženom Zajedničkom stajalištu 2001/931.

Uredba (EZ) br. 2580/2001

7 Za provedbu mjera iz Zajedničkog stajališta 2001/931 na razini Zajednice, Vijeće je donijelo Uredbu (EZ) br. 2580/2001 od 27. prosinca 2001. o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma (SL 2001., L 344, str. 70.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 1., str. 5.). Konkretno, člankom 2. stavkom 3. te uredbe propisano je da Vijeće, odlučujući jednoglasno, utvrđuje, ispituje i mijenja popis osoba, skupina i subjekata na koje se navedena uredba odnosi, u skladu s odredbama članka 1. stavaka 4., 5. i 6. Zajedničkog stajališta 2001/931.

8 Istog je dana Vijeće donijelo Odluku 2001/927/EZ o utvrđivanju popisa iz članka 2. stavka 3. Uredbe br. 2580/2001 (SL 2001., L 344, str. 83.), na kojem se nalazilo, kao i na popisu priloženom Zajedničkom stajalištu 2001/931, ime „Hamas-Izz al-Din al-Qassem".

9 Popisi osoba, skupina i subjekata priloženi Zajedničkom stajalištu 2001/931 i Odluci 2001/927 bili su redovito ažurirani na temelju članka 1. stavka 6. Zajedničkog stajališta 2001/931 i članka 2. stavka 3. Uredbe br. 2580/2001. Ime „Hamas-Izz al-Din al-Qassem", a zatim „Hamas (uključujući Hamas-Izz al-Din al-Qassem)" (u daljnjem tekstu: Hamas), ostalo je uvršteno na popise priložene kasnijim aktima.

Poslovnik Vijeća

10 Preambula Odluke Vijeća 2009/937/EU od 1. prosinca 2009. o donošenju Poslovnika Vijeća (SL 2009., L 325, str. 35.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 7., str. 181.) glasi:

„1. Ugovor iz Lisabona donosi nekoliko izmjena u pogledu funkcioniranja Vijeća i njegovog Predsjedništva, strukture Vijeća, kao i različite vrste pravnih akata Unije i postupaka za donošenje akata, pri čemu se posebno razlikuju zakonodavni i nezakonodavni akti.

2. Poslovnik, donesen 15. rujna 2006., trebalo bi stoga zamijeniti poslovnikom koji obuhvaća izmjene potrebne za provedbu Ugovora iz Lisabona."

11 Naslovljen „Redovni pisani postupak i prešutni postupak", članak 12. Poslovnika Vijeća, koji je priložen toj odluci, u stavcima 1. i 3. određuje::

„1. Akti Vijeća o hitnom pitanju mogu se donijeti pisanim glasovanjem kada Vijeće ili [Odbor stalnih predstavnika (Coreper)] jednoglasno odluči koristiti taj postupak. U posebnim okolnostima, predsjednik također može predložiti korištenje tog postupka; u takvom slučaju, pisano glasovanje može se koristiti kada se svi članovi Vijeća suglase s tim postupkom.

[…]

3. Glavno tajništvo utvrđuje da su pisani postupci završeni."

12 U skladu s člankom 15. Poslovnika Vijeća, naslovljenim „Potpisivanje akata":

„Tekst akata koje donese Vijeće i onih koje donese Europski parlament i Vijeće u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom potpisuje predsjednik koji je na dužnosti u vrijeme donošenja i glavni tajnik. Glavni tajnik može delegirati svoje ovlasti za potpisivanje na glavne direktore Glavnog tajništva."

Sporni akti

Odluka 2018/475 i Provedbena uredba 2018/468

13 Vijeće je 21. ožujka 2018. donijelo Odluku 2018/475 i Provedbenu uredbu 2018/468. Hamasovo ime zadržano je na popisima priloženima tim aktima.

14 Uvodne izjave 2. do 6. Odluke 2018/475 glasile su:

„(2) Vijeće je 4. kolovoza 2017. donijelo Odluku (ZVSP) 2017/1426 o ažuriranju popisa osoba, skupina i subjekata na koje se primjenjuju članci 2., 3. i 4. Zajedničkog stajališta [2001/931] (‚popis').

(3) U skladu s člankom 1. stavkom 6. Zajedničkog stajališta [2001/931] potrebno je redovito revidirati imena osoba, skupina i subjekata navedenih na popisu kako bi se osiguralo postojanje razloga za zadržavanje imena na popisu.

(4) U ovoj je odluci naveden rezultat revizije koju je Vijeće provelo u vezi s osobama, skupinama i subjektima na koje se primjenjuju članci 2., 3. i 4. Zajedničkog stajališta [2001/931].

(5) Vijeće se uvjerilo u to da su nadležna tijela, kako su navedena u članku 1. stavku 4. Zajedničkog stajališta [2001/931], donijela odluke u pogledu svih osoba, skupina i subjekata navedenih na popisu o tome da su bili uključeni u teroristička djela u smislu članka 1. stavaka 2. i 3. Zajedničkog stajališta [2001/931]. Vijeće je također zaključilo da bi se na osobe, skupine i subjekte na koje se primjenjuju članci 2., 3. i 4. Zajedničkog stajališta [2001/931] trebale i dalje primjenjivati posebne mjere ograničavanja predviđene u navedenom zajedničkom stajalištu.

(6) Popis bi trebalo na odgovarajući način ažurirati, a Odluku (ZVSP) 2017/1426 trebalo bi staviti izvan snage."

15 Kad je riječ o uvodnim izjavama 1. do 6. Provedbene uredbe 2018/468, u njima je navedeno sljedeće:

„(1) Vijeće je 4. kolovoza 2017. donijelo Provedbenu uredbu (EU) 2017/1420 o provedbi članka 2. stavka 3. Uredbe [br. 2580/2001] kojom se utvrđuje ažurirani popis osoba, skupina i subjekata na koje se primjenjuje Uredba [br. 2580/2001] (‚popis').

(2) Vijeće je svim osobama, skupinama i subjektima za koje je to praktično bilo moguće dostavilo obrazloženja u kojima se objašnjava zašto su uvršteni na popis.

(3) Vijeće je putem obavijesti objavljene u *Službenom listu Europske unije* obavijestilo osobe, skupine i subjekte navedene na popisu da ih je na njemu odlučilo zadržati. Vijeće je također obavijestilo dotične osobe, skupine i subjekte o tome da je moguće zatražiti obrazloženje Vijeća za njihovo uvrštenje na popis ako im ono već nije dostavljeno.

(4) Vijeće je popis preispitalo, kako se to zahtijeva člankom 2. stavkom 3. Uredbe [br. 2580/2001]. Vijeće je prilikom tog ispitivanja uzelo u obzir opažanja koja su mu dostavile zainteresirane strane, kao i ažurirane informacije koje je primilo od nadležnih nacionalnih tijela o statusu pojedinaca i subjekata uvrštenih na popis na nacionalnoj razini.

(5) Vijeće se uvjerilo da su nadležna tijela, kako su navedena u članku 1. stavku 4. Zajedničkog stajališta Vijeća [2001/931], donijela odluke u pogledu svih osoba, skupina i subjekata navedenih na popisu o tome da su bili uključeni u teroristička djela u smislu članka 1. stavaka 2. i 3. Zajedničkog stajališta [2001/931]. Vijeće je također zaključilo da bi se na

osobe, skupine i subjekte na koje se primjenjuju članci 2., 3. i 4. Zajedničkog stajališta [2001/931] trebale i dalje primjenjivati posebne mjere ograničavanja predviđene u Uredbi [br. 2580/2001].

(6) Popis bi trebalo na odgovarajući način ažurirati, a Provedbenu uredbu (EU) 2017/1420 trebalo bi staviti izvan snage."

16 Vijeće je u okviru pisanog postupka iz članka 12. stavka 1. poslovnika te institucije donijelo Odluku 2018/475 i Provedbenu uredbu 2018/468 te obrazloženja tih akata.

17 Dopisom od 22. ožujka 2018. Vijeće je Hamasovu odvjetniku dostavilo obrazloženje kojim opravdava zadržavanje Hamasa na popisima priloženima Odluci 2018/475 i Provedbenoj uredbi 2018/468.

18 Iz tog obrazloženja proizlazi da se Vijeće, kako bi zadržalo Hamas na tim popisima, oslonilo, s jedne strane, na odluku Secretaryja of State for the Home Department (ministar unutarnjih poslova Ujedinjene Kraljevine) od 29. ožujka 2001. (u daljnjem tekstu: odluka ministra unutarnjih poslova Ujedinjene Kraljevine iz 2001.) i, s druge strane, na tri odluke tijela Sjedinjenih Američkih Država od 23. siječnja 1995., 8. listopada 1997. i 31. listopada 2001. (u daljnjem tekstu: odluke tijela Sjedinjenih Država). Vijeće je u glavnom dijelu obrazloženja, nakon što je zasebno ispitalo podatke iz tih nacionalnih odluka, navelo da su u svakoj od njih bili pruženi dostatni razlozi kako bi se opravdalo uvrštenje Hamasa na navedene popise. U tom je pogledu Vijeće pojasnilo da te iste nacionalne odluke predstavljaju odluke nadležnih tijela u smislu članka 1. stavka 4. Zajedničkog stajališta 2001/931 i da su one još uvijek na snazi. Zatim je istaknulo da razlozi koji su opravdavali uvrštenje Hamasa na te iste popise i dalje vrijede te da stoga njegovo ime valja zadržati na tim popisima.

19 Osim toga, obrazloženje sadržava Prilog A, koji se odnosi na odluku ministra unutarnjih poslova Ujedinjene Kraljevine iz 2001. i Prilog B, koji se odnosi na odluke tijela Sjedinjenih Država. Svaki od tih priloga sadržava opis nacionalnih zakonodavstava na temelju kojih su odluke nacionalnih tijela bile donesene, definicije pojmova „terorizam" iz tih zakonodavstava, opis postupaka preispitivanja navedenih odluka, opis činjenica na koje su se navedena tijela oslonila i utvrđenje da su te činjenice teroristička djela u smislu članka 1. stavka 3. Zajedničkog stajališta 2001/931.

Odluka 2018/1084 i Provedbena uredba 2018/1071

20 Vijeće je 30. srpnja 2018. donijelo Odluku 2018/1084 i Provedbenu uredbu 2018/1071. Hamas je bio zadržan na popisima priloženima tim aktima.

21 Obrazloženje sadržano u uvodnim izjavama 2. do 6. Odluke 2018/1084 i uvodnim izjavama 1. do 6. Provedbene uredbe 2018/1071 u biti odgovara onom iz uvodnih izjava 2. do 6. Odluke 2018/475 i uvodnih izjava 1. do 6. Provedbene uredbe 2018/468, navedenih u točkama 14. i 15. ove presude. Isto tako, Vijeće je Odluku 2018/1084 i Provedbenu uredbu 2018/1071, kao i obrazloženja tih akata, donijelo u okviru pisanog postupka iz članka 12. stavka 1. poslovnika te institucije.

22 Dopisom od 31. srpnja 2018. Vijeće je Hamasovu odvjetniku dostavilo obrazloženje kojim se opravdava zadržavanje te organizacije na popisima priloženima Odluci 2018/1084 i Provedbenoj uredbi 2018/1071. To je obrazloženje u bitnome bilo istovjetno onomu koje je Hamasu bilo dostavljeno radi opravdanja njegova zadržavanja na popisima priloženima Odluci 2018/475 i Provedbenoj uredbi 2018/468, navedenom u točkama 17. do 19. ove presude.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

23 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 17. svibnja 2018. Hamas je pokrenuo postupak za poništenje Odluke 2018/475 i Provedbene uredbe 2018/468. Budući da su ti akti bili stavljeni izvan snage i zamijenjeni Odlukom 2018/1084 i Provedbenom uredbom 2018/1071, Hamas je svoj prvotni tužbeni zahtjev prilagodio na način da svojom tužbom zahtijeva i poništenje potonjih akata u dijelu u kojem se odnose na njega.

24 Hamas je u prilog svojoj tužbi za poništenje spornih akata istaknuo sedam tužbenih razloga od kojih se prvi temeljio na povredi članka 1. stavka 4. Zajedničkog stajališta 2001/931, drugi na pogreškama u pogledu istinitosti činjenica, treći na pogrešci u ocjeni u pogledu terorističke prirode te organizacije, četvrti na povredi načela nemiješanja, peti na nedovoljnom uzimanju u obzir razvoja situacije zbog proteka vremena, šesti na povredi obveze obrazlaganja i sedmi na povredi načela poštovanja prava obrane i prava na djelotvornu sudsku zaštitu. Hamas je u odgovoru na pitanje, koje mu je Opći sud postavio u okviru mjere upravljanja postupkom, istaknuo osmi tužbeni razlog koji se temeljio na neovjeravanju obrazloženja.

25 Opći sud je, najprije, u točkama 42. do 261. pobijane presude ispitao prvih sedam tužbenih razloga. U točki 76. pobijane presude smatrao je da je u ovom slučaju obrazloženje u pogledu odluka tijela Sjedinjenih Država bilo nedostatno, tako da one nisu mogle poslužiti kao temelj za sporne akte. Iz toga je Opći sud u točki 77. te presude zaključio da valja nastaviti s ispitivanjem tužbe, ali pritom to ispitivanje i ograničiti na sporne akte u mjeri u kojoj se temelje na odluci ministra unutarnjih poslova Ujedinjene Kraljevine iz 2001. Nakon što je proveo navedeno ispitivanje, Opći je sud tih prvih sedam tužbenih razloga odbio kao neosnovane.

26 Opći sud je zatim ispitao osmi tužbeni razlog, za koji je u točki 269. pobijane presude smatrao da se odnosi na javni poredak. Nakon što se u točkama 270. i 271. pobijane presude pozvao na članak 297. stavak 2. prvi podstavak UFEU-a i članak 15. Poslovnika Vijeća, Opći je sud u točkama 272. do 277. te presude smatrao da na akte Vijeća treba primijeniti pravila koja su u presudi od 15. lipnja 1994., Komisija/BASF i dr., C-137/92 P, EU:C:1994:247 (u daljnjem tekstu: presuda Komisija/BASF), utvrđena u pogledu Komisijinih akata, a u skladu s kojom ovjera akata institucije njihovim potpisivanjem ima za cilj osigurati pravnu sigurnost te čini bitan postupovni zahtjev. Opći sud je u točkama 278. do 280. pobijane presude također istaknuo da, s jedne strane, obrazloženja spornih akata proslijeđena Hamasu nisu bila potpisana i da, s druge strane, ti akti, koje su potpisali predsjednik i glavni tajnik Vijeća, nisu sadržavali obrazloženja koja opravdavaju njihovo donošenje.

27 Opći je sud u točkama 281. i 282. pobijane presude smatrao da, na temelju članka 296. UFEU-a i s obzirom na zaključke iz presude Komisija/BASF, akti koje donosi Vijeće moraju biti obrazloženi te da izreka i obrazloženje čine nedjeljivu cjelinu, tako da i akt i obrazloženje moraju biti ovjereni kada se, kao u ovom slučaju, oni nalaze u zasebnim dokumentima, pri čemu prisutnost potpisa na jednom ne može dovesti do predmnijeve da je i drugi bio ovjeren.

28 Opći sud je, naposljetku, odbio argumente Vijeća, pri čemu je u točkama 297. i 299. pobijane presude pojasnio da bitan postupovni zahtjev koji čini taj potpis nije moguće nadomjestiti opisom postupka koji se radi donošenja predmetnih akata odvio unutar Vijeća te da sam nedostatak ovjere akta predstavlja bitnu povredu postupka.

29 Slijedom toga, Opći je sud u točki 305. pobijane presude prihvatio osmi tužbeni zahtjev i poništio sporne akte u dijelu u kojem su se odnosili na Hamas. Osim toga, taj je sud presudio da će Vijeće, uz vlastite, snositi i Hamasove troškove.

Zahtjevi stranaka

30 Vijeće od Suda zahtijeva da:

– ukine pobijanu presudu;

– konačno odluči o pitanjima koja su predmet žalbe, i

– naloži Hamasu snošenje troškova Vijeća u prvostupanjskom i žalbenom postupku.

31 Hamas od Suda zahtijeva da:

– odbije žalbu i

– naloži Vijeću snošenje Hamasovih troškova u prvostupanjskom i žalbenom postupku.

O žalbi

32 Vijeće u prilog svojoj žalbi ističe dva žalbena razloga. U okviru svojeg prvog žalbenog razloga tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava prilikom ocjene osmog tužbenog razloga, koji se temeljio na neovjeravanju obrazloženja spornih akata. U okviru svojeg drugog žalbenog razloga Vijeće prigovara Općem sudu da je pogrešno zaključio da odluke tijela Sjedinjenih Država nisu činile dovoljan temelj za Hamasovo uvrštenje na popise priložene spornim aktima (u daljnjem tekstu: sporni popisi).

Drugi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

33 U okviru drugog žalbenog razloga, koji valja ispitati prvi, Vijeće smatra pogrešnim rasuđivanje Općeg suda kojim je u točkama 65. do 76. pobijane presude došao do zaključka da odluke tijela Sjedinjenih Država ne mogu poslužiti kao temelj za sporne akte.

34 Vijeće u tom pogledu navodi da su te odluke bile objavljene i da obrazloženja spornih akata u dovoljnoj mjeri objašnjavaju postupke u kojima su one bile donesene, postupke preispitivanja kao i mogućnosti sudske zaštite kojima Hamas raspolaže na temelju američkog prava. Sudska praksa Suda ne nalaže da se nacionalna odluka koja služi kao temelj za uvrštenje na predmetni popis donese u određenom pravnom obliku niti da bude objavljena odnosno dostavljena. Naposljetku, određeni broj događaja na koje su se ta tijela oslonila spomenut je u obrazloženjima spornih akata.

35 Hamas smatra da je drugi žalbeni razlog nedopušten, pri čemu ističe, među ostalim na temelju rješenja od 8. travnja 2008., Saint-Gobain Glass Deutschland/Komisija (C-503/07 P, EU:C:2008:207, t. 48.), da pravni interes postoji ako ishod žalbe stranci koja ju je podnijela može

donijeti korist. U ovom je slučaju točno da je Opći sud smatrao da Vijeće nije dovoljno obrazložilo pozivanje na odluke tijela Sjedinjenih Država kao temelj spornih akata. Međutim, Opći je sud nastavio svoje ispitivanje u mjeri u kojoj se ti akti temelje na odluci ministra unutarnjih poslova Ujedinjene Kraljevine iz 2001. i presudio da Vijeće nije povrijedilo odredbe Zajedničkog stajališta 2001/931, tako da ta institucija ne može imati nikakve koristi od tog osporavanja pobijane presude. Štoviše, taj je žalbeni razlog neosnovan.

Ocjena Suda

36 U skladu s člankom 169. stavkom 1. Poslovnika Suda, žalbeni je zahtjev usmjeren na potpuno ili djelomično ukidanje pobijane odluke Općeg suda, kakva proizlazi iz izreke te odluke.

37 Tom se odredbom provodi temeljno načelo u području žalbe u skladu s kojim žalba mora biti usmjerena protiv izreke odluke Općeg suda te se ne može odnositi isključivo na izmjenu određenog dijela obrazloženja te odluke (vidjeti u tom smislu presudu od 14. studenoga 2017., British Airways/Komisija, C-122/16 P, EU:C:2017:861, t. 51. i navedenu sudsku praksu).

38 Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi da, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 81. svojeg mišljenja, s obzirom na to da je Vijeće uspješno osporilo prvih sedam tužbenih razloga koje je Hamas istaknuo u postupku pred Općim sudom, ono ne namjerava ishoditi ukidanje, makar i djelomično, izreke pobijane presude, nego samo izmjenu nekih dijelova njezina obrazloženja koji se odnose na tih prvih sedam tužbenih razloga.

39 Naime, kao što to proizlazi iz točke 77. pobijane presude, koju Vijeće u svojoj žalbi ne osporava, člankom 1. stavkom 4. Zajedničkog stajališta 2001/931, u skladu s kojim odluku u vezi s tim osobama, skupinama i subjektima mora donijeti nadležno tijelo, nije propisano da se akti Vijeća moraju temeljiti na više odluka nadležnih tijela. Stoga je Opći sud, nakon što je zaključio da su se sporni akti, za potrebe uvrštenja Hamasa na sporne popise, mogli temeljiti samo na odluci ministra unutarnjih poslova Ujedinjene Kraljevine iz 2001., nastavio s ispitivanjem tužbe ograničivši to ispitivanje na sporne akte kako su se temeljili na toj odluci te je, prihvativši argumente Vijeća, odbio prvih sedam tužbenih razloga.

40 Iz toga proizlazi da drugi žalbeni razlog treba odbaciti kao nedopušten.

Prvi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

41 Vijeće u okviru prvog žalbenog razloga tvrdi da su sporni akti bili propisno ovjereni i da je Opći sud u analizi provedenoj u točkama 270. do 305. pobijane presude počinio više pogrešaka koje se tiču prava.

42 U tom pogledu Vijeće najprije navodi da se ni u članku 297. UFEU-a ni u članku 15. Poslovnika Vijeća ne navodi da dokument koji sadržava obrazloženje akta mora biti potpisan. Nadalje, Vijeće ističe da je u provedbi Zajedničkog stajališta 2001/931 razvilo praksu razdvajanja predmetnih akata od pripadajućih obrazloženja, u skladu sa sudskom praksom Općeg suda proizašlom iz presude od 12. prosinca 2006., Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran/Vijeće (T-228/02, EU:T:2006:384, t. 147.).

43 Vijeće smatra i da je Opći sud pogrešno primijenio sudsku praksu proizašlu iz presude Komisija/BASF na ovaj predmet. Naime, dok je u predmetu u kojem je donesena ta presuda bilo utvrđeno da je obrazloženje odluke o kojoj je bila riječ sadržavalo različite izmjene u odnosu na tekst koji je bio podnesen kolegiju povjerenika te koji je taj kolegij raspravio i usvojio, u ovom predmetu nesporno je da je Vijeće donijelo sporne akte, uključujući njihovo obrazloženje, u istom trenutku i u skladu s istim postupkom odlučivanja, zbog čega je to obrazloženje neodvojivo od tih akata te odražava volju Vijeća. Osim toga, za razliku od situacije koja je dovela do presude Komisija/BASF, tekst obrazloženja koji je bio dostavljen Hamasu istovjetan je obrazloženju koje je usvojilo Vijeće.

44 Osim toga, sustavi za obradu korištenih dokumenata, koji sadržavaju elektronički potpis, elektronički pečat i elektronički vremenski žig, onemogućuju njihovu izmjenu nakon njihova donošenja, a potpisi predsjednika Vijeća i njegova glavnog tajnika na dnu spornih akata imaju za učinak ovjeravanje tih obrazloženja. Zbog tih su sustava sporni akti, uključujući obrazloženja dostavljena Hamasu, fiksno utvrđeni i nepromjenjivi, osobito kad je riječ o njihovu donositelju i njihovu sadržaju na svim predmetnim jezicima, pri čemu Hamas nije ni na koji način tvrdio da se tekst obrazloženja koja su mu bila dostavljena razlikuje od onog koje je usvojilo Vijeće. Vijeće u tom pogledu dodaje da je njegovo glavno tajništvo otisnulo pečat na dopise o obavijesti upućene Hamasu koji su bili priloženi tim obrazloženjima.

45 Hamas smatra da prvi žalbeni razlog treba odbaciti kao nedopušten i, u svakom slučaju, odbiti kao neosnovan.

46 U tom pogledu Hamas tvrdi da je nedopuštena argumentacija Vijeća prema kojoj se sudska praksa proizišla iz presude Komisija/BASF ne može primijeniti na ovaj slučaj zbog njegove prakse u provedbi Zajedničkog stajališta 2001/931, razlika koje postoje u odnosu na predmet u kojem je donesena ta presuda i upotrebe integriranih sustava upravljanja dokumentima. Naime, Vijeće nije precizno utvrdilo dijelove pobijane presude koje osporava niti je navelo na koji način se njegovom argumentacijom osporava obrazloženje te presude.

47 Kad je riječ o meritumu, Hamas tvrdi da je Opći sud pravilno smatrao da, s obzirom na to da su obrazloženje akta i njegova izreka neodvojivo povezani, ovjerena mora biti ne samo njegova izreka nego i njegovo obrazloženje. Vijeće ne samo da je zanemarilo sudsku praksu proizašlu iz presude Komisija/BASF, nego je i samo sebi proturječilo jer je sâmo priznalo tu neodvojivost. Hamas dodaje da Vijeće ima obvezu, s obzirom na to da se člankom 297. UFEU-a i člankom 15. Poslovnika Vijeća ne predviđa mogućnost odstupanja od pravila o ovjeravanju, uspostaviti postupke koji omogućuju poštovanje tih pravila u okviru Zajedničkog stajališta 2001/931.

48 Usto, Opći je sud pravilno podsjetio na to da je, s jedne strane, svrha potpisivanja predviđenog navedenim odredbama osobito omogućiti trećim osobama da se uvjere u to da je akte koji su im dostavljeni doista donijela ta institucija i, s druge strane, da sâmo neovjeravanje akta predstavlja bitnu postupovnu povredu. Odvijanje postupka u Vijeću je sa stajališta trećih osoba irelevantno jer je bitno jedino to da je akt koji se na njih odnosi ovjeren, kako njegovo obrazloženje tako i njegova izreka. Međutim, u ovom slučaju obrazloženja spornih akata dostavljena Hamasu nisu sadržavala potpis, a ni datum na temelju kojeg bi ih se moglo identificirati kao akte Vijeća i utvrditi trenutak u kojem su bili doneseni. Osim toga, Vijeće nije istaknulo da je predmetna obrazloženja bilo nemoguće ovjeriti. Njegovi argumenti koji se odnose na odvijanje tog postupka stoga su bespredmetni i neosnovani, kao što je bespredmetna činjenica da obrazloženja dostavljena Hamasu odgovaraju obrazloženjima koja je usvojilo Vijeće.

49 Hamas također ističe da elektronički potpis, elektronički pečat i elektronički vremenski žig nisu predviđeni ni člankom 297. UFEU-a ni člankom 15. Poslovnika Vijeća i da se Vijeće, s obzirom na to da obrazloženja osim elektroničkim dostavlja i poštanskim putem, ne može pozivati na elektronički potpis. Naposljetku, Hamas navodi da nema nikakvu sigurnost da su obrazloženja koja su mu bila dostavljena vjerodostojna.

Ocjena Suda

50 Najprije, iz članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a i članka 58. prvog stavka Statuta Suda Europske unije te članka 168. stavka 1. točke (d) i članka 169. stavka 2. Poslovnika Suda proizlazi da se u žalbi moraju precizno navesti pobijani dijelovi presude čije se ukidanje traži te pravni argumenti koji posebno podupiru taj zahtjev, inače će žalba ili dotični žalbeni razlog biti nedopušteni (vidjeti u tom smislu presudu od 10. rujna 2020., Hamas/Vijeće, C-122/19 P, neobjavljeno, EU:C:2020:690, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

51 U ovom slučaju, suprotno onomu što tvrdi Hamas, u žalbi su u okviru prvog žalbenog razloga precizno navedeni dijelovi pobijane presude i izneseni razlozi zbog kojih su u tim dijelovima presude, prema mišljenju Vijeća, počinjene pogreške koje se tiču prava, što Sudu omogućuje da provede nadzor zakonitosti.

52 Usto, u dijelu u kojem Hamas prigovara Vijeću da samo ponavlja argumente koje je iznijelo pred Općim sudom i da na taj način traži samo da se preispitaju ti argumenti, valja istaknuti da Vijeće, u okviru svojeg prvog žalbenog razloga, osporava način na koji je Opći sud protumačio i primijenio pravo Unije, a koji je doveo do toga da je Opći sud, unatoč argumentaciji koju je Vijeće pred njim iznijelo, utvrdio da je prilikom donošenja spornih akata bila počinjena bitna postupovna povreda.

53 Međutim, o pravnim pitanjima ocijenjenima u prvom stupnju može se ponovno raspravljati tijekom žalbenog postupka kada žalitelj osporava tumačenje ili primjenu prava Unije koju je dao Opći sud. Naime, kad žalitelj ne bi mogao temeljiti svoju žalbu na razlozima i argumentima već korištenima pred Općim sudom, navedeni postupak bio bi lišen dijela svojeg smisla (presuda od 31. siječnja 2019., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i dr./Vijeće, C-225/17 P, EU:C:2019:82, t. 34. i navedena sudska praksa).

54 Iz toga proizlazi da je prvi žalbeni razlog dopušten.

55 Kad je riječ o osnovanosti tog žalbenog razloga, valja istaknuti, kao prvo, da načelo pravne sigurnosti zahtijeva da svi upravni akti koji proizvode pravne učinke budu izvjesni osobito u pogledu njihova donositelja i njihova sadržaja. Nadzor nad poštovanjem postupovnog zahtjeva ovjeravanja i, prema tome, nad određenošću akta prethodi svakom drugom nadzoru, poput nadzora nadležnosti donositelja akta, poštovanja načela kolegijalnosti ili poštovanja obveze obrazlaganja akata (presuda od 6. travnja 2000., Komisija/ICI, C-286/95 P, EU:C:2000:188, t. 45. i 46.).

56 Ovjeravanje čini bitan postupovni zahtjev čija povreda može dovesti do poništenja predmetnog akta, a sud je može istaknuti po službenoj dužnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., Komisija/Landesbank Baden-Württemberg i SRB, C-584/20 P i C-621/20 P, EU:C:2021:601, t. 152. i navedenu sudsku praksu).

57 Usto, iz sudske prakse Suda proizlazi da je vlastoručno potpisivanje akta, osobito od strane predsjednika institucije koja ga je donijela, način ovjeravanja tog akta koji ima za cilj osigurati pravnu sigurnost na način da se tekst koji je ta institucija donijela fiksno utvrdi u svim njegovim vjerodostojnim jezičnim verzijama. Takva ovjera u slučaju osporavanja omogućuje da se provjeri odgovaraju li dostavljeni ili objavljeni tekstovi u potpunosti potonjem tekstu i samim time volji njegova donositelja (vidjeti u tom smislu presudu Komisija/BASF, t. 74. i 75.).

58 Sud je, međutim, u predmetu u kojem je donesena presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Landesbank Baden-Württemberg i SRB (C-584/20 P i C-621/20 P, EU:C:2021:601, t. 66. i 163.), presudio da ovjeravanje akata tijela Unije može ovisiti o primjeni posebnih unutarnjih postupaka koje je to tijelo u tu svrhu uspostavilo i da je vlastoručni potpis predsjednika Jedinstvenog sanacijskog odbora (SRB) na dostavnom obrascu koji je, među ostalim, upućivao na prilog odluci tog tijela o kojoj je bila riječ u navedenom predmetu bio dovoljan da se, s obzirom na sve elemente s kojima je Sud bio upoznat, zajamči vjerodostojnost navedenog priloga.

59 Kad je riječ, kao drugo, o presudi Komisija/BASF, točno je da je Sud, u točki 67. te presude, podsjetio na to da izreka i obrazloženje čine nedjeljivu cjelinu te utvrdio, u točki 77. navedene presude, da predmetna odluka, koja se odnosila na postupak primjene članka 85. Ugovora o EEZ-u, nije bila ovjerena u skladu sa zahtjevima iz članka 12. prvog stavka Poslovnika Komisije, koji je tada bio na snazi, prema kojem „[a]kte koje donosi Komisija […] ovjeravaju, na izvornom [vjerodostojnom] jeziku ili jezicima, predsjednik i glavni tajnik potpisom”, zbog neusklađenosti između, s jedne strane, teksta koji je bio donio kolegij povjerenika i, s druge strane, teksta iste odluke kako je bila objavljena i dostavljena njezinim adresatima kao i razlika između jezičnih verzija teksta koji je bio donio taj kolegij.

60 Međutim, s jedne strane, nesporno je, kao što je to Opći sud u biti utvrdio u točki 279. pobijane presude, da su sporne akte, za razliku od odluke o kojoj je bila riječ u predmetu u kojem je donesena presuda Komisija/BASF, potpisali predsjednik institucije koja ih je donijela, odnosno Vijeća, i njegov glavni tajnik. Navedeni akti pak, kako su bili objavljeni, sadržavaju općenito obrazloženje kojim se opravdava njihovo donošenje, prema kojem je, kao što to proizlazi iz točaka 14., 15. i 21. ove presude, Vijeće nakon preispitivanja zaključilo da se na osobe, skupine i subjekte koji se nalaze na spornim popisima i dalje trebaju primjenjivati mjere ograničavanja.

61 S druge strane, pitanje koje se postavilo u presudi Komisija/BASF, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 73. svojeg mišljenja, nije se odnosilo na to treba li cijelo obrazloženje nekog akta ovjeriti vlastoručnim potpisom u situaciji kada se jedan dio tog obrazloženja nalazi u zasebnom dokumentu, na koji se navedeni akt odnosi, nego na neusklađenost između, s jedne strane, teksta koji je donio kolegij povjerenika i, s druge strane, teksta iste odluke kako je bila objavljena i dostavljena određenim adresatima i postojanje razlike između jezičnih verzija teksta koji je usvojio taj kolegij.

62 S obzirom na te različite elemente, razmatranja Suda u presudi Komisija/BASF nije moguće primijeniti na ovaj predmet. Stoga je Opći sud pogriješio kada je odbio argument Vijeća iz točke 298. pobijane presude, koji se temeljio na različitom činjeničnom kontekstu kad je riječ o toj presudi.

63 Stoga, kao treće, valja utvrditi nalaže li se člankom 297. stavkom 2. prvim podstavkom UFEU-a i člankom 15. Poslovnika Vijeća, kad je riječ o aktima poput spornih akata, da se potpiše ne samo akt koji sadržava općenito obrazloženje, koji je bio objavljen, nego i obrazloženje u kojem se navode individualni razlozi izricanja mjere zamrzavanja financijskih sredstava predmetnoj osobi odnosno subjektu, koje je potonjem bilo dostavljeno u zasebnom dokumentu.

64 Na temelju članka 297. stavka 2. prvog podstavka UFEU-a, nezakonodavni akti usvojeni u obliku uredaba, direktiva ili odluka, kada u potonjima nije određeno kome su upućene, potpisuje predsjednik institucije koja ih je donijela. Kad je riječ o članku 297. stavku 2. drugom podstavku UFEU-a, njime se, među ostalim, određuje da se uredbe i odluke u kojima nije određeno kome su upućene objavljuju u *Službenom listu Europske unije*. Naposljetku, u skladu s člankom 297. stavkom 2. trećim podstavkom UFEU-a, odluke u kojima je određeno kome su upućene podliježu samo obvezi priopćavanja.

65 Kad je riječ o posebnom slučaju akata kojima se određuju mjere ograničavanja, poput spornih akata, Sud je već presudio da su takvi akti posebne prirode jer ujedno nalikuju na akte opće primjene, u dijelu u kojem se njima jednoj kategoriji općenito i apstraktno određenih adresata zabranjuje osobito stavljati na raspolaganje financijska sredstva i gospodarske izvore osobama i subjektima čija se imena nalaze na popisima utvrđenima u njihovim prilozima, i skupu individualnih odluka u vezi s tim osobama i subjektima (vidjeti u tom smislu presude od 3. rujna 2008., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija, C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461, t. 241. do 244. i od 23. travnja 2013., Gbagbo i dr./Vijeće, C-478/11 P do C-482/11 P, EU:C:2013:258, t. 56.).

66 Stoga, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 55. svojeg mišljenja, iz pravila propisanog u članku 297. stavku 2. prvom podstavku UFEU-a proizlazi da akte poput spornih akata, koji čine nezakonodavne akte koji se usvajaju bilo u obliku uredbi ili u obliku odluka u kojima se ne određuje kome su upućene, mora potpisati predsjednik Vijeća s obzirom na to da oni, u smislu sudske prakse navedene u prethodnoj točki, nalikuju na opće akte.

67 U ovom slučaju, kao što je to već bilo istaknuto u točki 60. ove presude, sporne su akte, kako su objavljeni u *Službenom listu Europske unije*, doista bili potpisali predsjednik Vijeća i, kao što se to zahtijeva člankom 15. poslovnika te institucije, njezin glavni tajnik.

68 S druge strane, u mjeri u kojoj sporni akti nalikuju na skup individualnih odluka, za njih ne vrijedi obveza potpisivanja predsjednika Vijeća koja proizlazi iz članka 297. stavka 2. prvog podstavka UFEU-a, nego samo obveza priopćavanja koja proizlazi iz članka 297. stavka 2. trećeg podstavka UFEU-a, koja se odnosi, kao što je navedeno u točki 64. ove presude, na odluke u kojima je određeno kome su upućene i koje su stoga individualne prirode.

69 Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 56. svojeg mišljenja, obrazloženja kojima je popraćeno uvrštavanje neke osobe, skupine ili subjekta na popise osoba, skupina i subjekata na koje se odnose mjere ograničavanja sadržavaju individualne razloge za takvo uvrštavanje. Stoga se tim obrazloženjima, poput onih priloženih spornim aktima i dostavljenih Hamasu, ne može pripisati opća priroda tih akata, nego njihov aspekt zbog kojih nalikuju na skup individualnih odluka.

70 Iz prethodne analize proizlazi da, kada je riječ o aktima kojima se uvode ili zadržavaju mjere ograničavanja, poput spornih akata, suprotno razmatranjima koja je Opći sud iznio u točki 288. pobijane presude, članak 297. stavak 2. prvi podstavak UFEU-a ne obvezuje predsjednika Vijeća

da osim akta koji sadržava općenito obrazloženje tih mjera ograničavanja potpiše i individualne razloge kojima se opravdava uvrštavanje osobe, skupine ili subjekta na navedene popise. Dovoljno je da se to obrazloženje valjano ovjeri na druge načine.

71 Isto vrijedi i za članak 15. Poslovnika Vijeća.

72 U tom pogledu, u tom se članku samo navodi da „tekst" akata koje donese Vijeće potpisuju predsjednik i glavni tajnik te institucije, te se pritom ne pojašnjava što taj pojam obuhvaća.

73 Međutim, iz preambule Odluke 2009/937 u biti proizlazi da je Poslovnik Vijeća donesen kako bi se uzele u obzir prilagodbe odredbi primarnog prava Unije koje se odnose na funkcioniranje Vijeća i njegova predsjedništva te odvijanje postupka donošenja njihovih akata do kojih je došlo zbog Ugovora iz Lisabona. Iz toga slijedi da članak 15. navedenog poslovnika, koji se konkretno odnosi na potpisivanje akata Vijeća, treba tumačiti s obzirom na relevantne odredbe Ugovorâ koje se odnose na to funkcioniranje i taj postupak, među kojima je i članak 297. UFEU-a. Stoga navedeni članak 15. nije moguće tumačiti na način da se njime predsjedniku i glavnom tajniku te institucije nameće stroži zahtjev u vezi s potpisivanjem od onog koji proizlazi iz članka 297. stavka 2. prvog podstavka UFEU-a.

74 Valja dodati da se, suprotno onomu što je Opći sud presudio u točkama 281. do 283. pobijane presude, takva formalna obveza potpisivanja individualnih obrazloženja ne može izvesti ni iz obveze obrazlaganja predviđene člankom 296. UFEU-a. Naime, tom se odredbom nalaže da obrazloženje mora jasno i nedvosmisleno odražavati zaključke institucije koja ga je donijela na način da se zainteresiranim strankama omogući da se upoznaju s razlozima poduzimanja mjere, a nadležnom sudu da provede svoj nadzor, pri čemu to obrazloženje mora biti prilagođeno prirodi predmetnog akta i kontekstu u kojem je usvojen (presuda od 31. siječnja 2019., Islamic Republic of Iran Shipping Lines i dr./Vijeće, C-225/17 P, EU:C:2019:82, t. 68. i 69. i navedena sudska praksa). Kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 55. ove presude, ti se zahtjevi ne smiju miješati s onima koji se odnose na ovjeravanje akta Unije s obzirom na to da je nadzor poštovanja potonjeg zahtjeva preduvjet za bilo koji drugi nadzor tog akta.

75 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točkama 283. i 305. pobijane presude presudio da, s obzirom na to da predsjednik i glavni tajnik Vijeća nisu potpisali obrazloženja u pogledu zadržavanja Hamasa na popisima priloženima spornim aktima, treba prihvatiti osmi tužbeni razlog istaknut pred tim sudom i poništiti sporne akte u dijelu u kojem se odnose na tu organizaciju.

76 Iz toga slijedi da je prvi žalbeni razlog osnovan i da pobijanu presudu treba ukinuti u dijelu u kojem se njome prihvaća osmi tužbeni razlog istaknut u prvostupanjskom postupku te, slijedom toga, poništavaju sporni akti i odlučuje o troškovima.

O tužbi pred Općim sudom

77 U skladu s člankom 61. prvim stavkom Statuta Suda Europske unije, Sud može, u slučaju ukidanja odluke Općeg suda, sam konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta ili može vratiti predmet na odlučivanje Općem sudu.

78 U ovom slučaju stanje postupka povodom tužbe kojom je Hamas u prvom stupnju tražio poništenje spornih akata omogućuje donošenje presude te, stoga, o tužbi valja konačno odlučiti u okviru spora koji se vodi pred Sudom (vidjeti u tom smislu presudu od 4. ožujka 2021., Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, t. 108.).

79 Hamas je u toj tužbi istaknuo osam tužbenih razloga, kako su navedeni u točki 24. ove presude.

80 Kad je riječ o prvih sedam tužbenih razloga, Opći sud ih je odbio, a drugi žalbeni razlog iz predmetne žalbe kojim se zahtijeva izmjena određenih dijelova obrazloženja pobijane presude koji se odnose na navedene tužbene razloge je, kao što to proizlazi iz točaka 36. do 40. ove presude, nedopušten.

81 Usto, nesporno je da Hamas u okviru protužalbe nije osporio osnovanost tog dijela pobijane presude, tako da ukidanje te presude od strane Suda ne dovodi u pitanje tu presudu u dijelu u kojem je Opći sud te razloge odbio (vidjeti u tom smislu presudu od 4. ožujka 2021., Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, t. 109.).

82 Naime, valja podsjetiti na to da je Hamas mogao podnijeti protužalbu kojom dovodi u pitanje to što je Opći sud odbio prvih sedam tužbenih razloga istaknutih u prvostupanjskom postupku s obzirom na to da je člankom 178. stavkom 1. Poslovnika propisano da je protužalbeni zahtjev usmjeren na potpuno ili djelomično ukidanje odluke Općeg suda, pri čemu doseg tog zahtjeva nije ograničen na odluku Općeg suda kako proizlazi iz njezine izreke, za razliku od članka 169. stavka 1. tog poslovnika, koji se odnosi na žalbeni zahtjev. U nedostatku takve protužalbe pobijana presuda postala je pravomoćna u dijelu u kojem je Opći sud odbio prvih sedam tužbenih razloga (vidjeti u tom smislu presudu od 4. ožujka 2021., Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, t. 110.).

83 Kad je riječ o osmom tužbenom razlogu, koji se temelji na neovjeravanju obrazloženja spornih akata, valja istaknuti da je Vijeće dostavilo preslike različitih dokumenata koji su zajedno elektroničkim putem bili proslijeđeni delegacijama država članica koje su bile pozvane glasovati kao i ispise zaslona koji su sadržavali elektronički potpis i elektronički pečat glavnog tajništva Vijeća, ali i vremenski žig kojim se potvrđuje datum i sat tog potpisa, čime se dokazuje da su ta obrazloženja bila donesena, u okviru pisanog postupka predviđenog u članku 12. stavku 1. Poslovnika Vijeća, istodobno sa spornim aktima koje su potpisali predsjednik i glavni tajnik Vijeća, s kojima su bila neodvojivo povezana, kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 63. svojeg mišljenja.

84 Usto, Hamas se ne poziva ni na jedan konkretan indicij ili dokaz kojim bi se moglo dovesti u pitanje to da tekst obrazloženja koje mu je bilo dostavljeno u potpunosti odgovara onome koje je usvojilo Vijeće. U tim okolnostima, te s obzirom na razmatranja iz točaka 63. do 74. ove presude, valja smatrati da vjerodostojnost tih obrazloženja nije bila valjano dovedena u pitanje i, slijedom toga, odbiti osmi tužbeni razlog kao neosnovan.

85 Iz toga slijedi da Hamasovu tužbu valja odbiti u cijelosti.

Troškovi

86 U skladu s člankom 184. stavkom 2. Poslovnika Suda, kad je žalba osnovana i Sud sâm konačno odluči u sporu, Sud odlučuje o troškovima. Člankom 138. stavkom 1. navedenog Poslovnika, koji se na žalbeni postupak primjenjuje na temelju članka 184. stavka 1. tog Poslovnika, određuje se da je stranka koja ne uspije u postupku dužna, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

87 Budući da Hamas nije uspio u postupku, a Vijeće je zatražilo da Hamas snosi troškove, treba mu naložiti da, osim vlastitih troškova, snosi i troškove Vijeća koji su mu nastali u žalbenom i u prvostupanjskom postupku.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Presuda Općeg suda Europske unije od 4. rujna 2019., Hamas/Vijeće (T-308/18, EU:T:2019:557), se ukida u dijelu u kojem se njome prihvaća osmi tužbeni razlog istaknut u prvostupanjskom postupku i poništavaju Odluka Vijeća (ZVSP) 2018/475 od 21. ožujka 2018. o ažuriranju popisa osoba, skupina i subjekata na koje se primjenjuju članci 2., 3. i 4. Zajedničkog stajališta 2001/931/ZVSP o primjeni posebnih mjera u borbi protiv terorizma i o stavljanju izvan snage Odluke (ZVSP) 2017/1426, Provedbena uredba Vijeća (EU) 2018/468 od 21. ožujka 2018. o provedbi članka 2. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 2580/2001 o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma te o stavljanju izvan snage Provedbene uredbe (EU) 2017/1420, Odluka Vijeća (ZVSP) 2018/1084 od 30. srpnja 2018. o ažuriranju popisa osoba, skupina i subjekata na koje se primjenjuju članci 2., 3. i 4. Zajedničkog stajališta 2001/931/ZVSP o primjeni posebnih mjera u borbi protiv terorizma i o stavljanju izvan snage Odluke (ZVSP) 2018/475 i Provedbena Uredba Vijeća (EU) 2018/1071 od 30. srpnja 2018. o provedbi članka 2. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 2580/2001 o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma i o stavljanju izvan snage Provedbene uredbe 2018/468, u dijelu u kojem se navedeni akti odnose na Hamas, uključujući Hamas-Izz al-Din al-Qassem.**

2. **Tužba koju je Hamas podnio u predmetu T-308/18 se odbija.**

3. **Hamasu se nalaže da, osim vlastitih troškova, snosi i troškove Vijeća Europske unije koji su mu nastali u žalbenom i u prvostupanjskom postupku.**

Potpisi